

Козік Т.Л., юрисконсульт,
Хмельницький торговельно-економічний коледж КНТЕУ,
м. Хмельницький, Україна

Коргунова Г.М., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Особливо важливу роль у забезпеченні дієвого функціонування всіх ланок національної економіки відіграє бюджетна система держави, особливо в умовах кризи. Від формування ефективного систематизованого законодавства, глибоких наукових досліджень правових засад фінансово-правової діяльності бюджетної системи держави в цілому і фінансово-правової відповідальності (у тому числі бюджетної) зокрема залежить економічне майбутнє будь-якої держави.

В бюджетних відносинах встановлюються правові вимоги регулювання зовнішнього та внутрішнього контролю, правовий статус контролюючих суб'єктів та їх спеціальна правоздатність, види порушень бюджетного законодавства і заходи впливу за ці порушення, що зумовлює створення відповідного правового інституту відповідальності, але на рівні правової теорії відсутні одностайні обґрунтовані висновки щодо її природи, що і негативно відображається у чинному бюджетному законодавстві та на практиці бюджетної діяльності.

Відповідальність та заходи впливу за вчинені порушення бюджетного законодавства, які визначаються гл. 18 Бюджетного кодексу України, потребують дослідження правової природи відповідальності в бюджетних відносинах як різновиду юридичної відповідальності та необхідної властивості бюджетного контролю, а також як дієвого засобу дотримання бюджетної дисципліни й суспільного правопорядку у фінансових відносинах.

Проблеми юридичної відповідальності за порушення бюджетного законодавства розглядалися у наукових працях О. Гетманець, Н. Онищука, І. Проць, О. Чернадчука, І. Устинової та інших дослідників. Дискусійним є і твердження професора Гетманець про необхідність визначення місця юридичної відповідальності за порушення бюджетного законодавства у системі юридичної відповідальності, а також уточнення її принципів та їх законодавчого закріплення. Однак варто погодитися з вищезазначеним автором в тому, що «...множинність та невизначеність конкретних

посадових осіб у бюджетних відносинах ускладнює застосування відповідальності саме до винних осіб».

Бюджетна відповідальність є різновидом фінансово-правової відповідальності та їй притаманні всі ознаки юридичної відповідальності. Проте бюджетно-правовій відповідальності притаманні й специфічні ознаки: 1) бюджетна відповідальність має власне бюджетне законодавство, яке підпорядковане принципам бюджетного законодавства; 2) як і для будь-якої фінансово-правової відповідальності підставою бюджетно-правової відповідальності є скоєне бюджетне правопорушення; 3) бюджетна відповідальність тягне за собою для правопорушника певні негативні наслідки майнового і особистого немайнового характеру, що обумовлено специфікою бюджетно-правових санкцій; 4) суб'єктами бюджетної відповідальності є учасники бюджетного процесу; 5) бюджетна відповідальність реалізується в специфічній процесуальній формі, чим відрізняється від інших видів фінансової відповідальності; 6) мета бюджетної відповідальності карна і превентивна.

У дійсний період часу в правовій науці назріло питання про віднесення специфічних фінансових санкцій за порушення фінансового законодавства України до інституту адміністративної відповідальності або з виділенням нового виду юридичної відповідальності – фінансово-правової, мірами якої є зазначені санкції.

На законодавчому рівні питання застосування заходів відповідальності за порушення бюджетного законодавства та питання бюджетного контролю конструктивно пов'язані. В.Д. Чернадчук зазначає, що специфіка правовідносин бюджетної відповідальності полягає в тому, що в їх межах здійснюється застосування оперативно-бюджетних санкцій (заходів впливу). У них праву держави в особі відповідних органів щодо застосування заходів кореспондує обов'язок правопорушника зазнати впливу цих заходів, привести свою діяльність у відповідність до бюджетно-правових норм, не допускаючи в подальшому порушень бюджетного законодавства.

А отже, можна констатувати наявність попереджувальної та сигналізаційної функцій бюджетної відповідальності, а також складність та двосторонність правовідносин, що при застосуванні заходів бюджетної відповідальності виникають. Існують різні напрямки вдосконалення правового регулювання процесів застосування заходів бюджетної відповідальності, які дозволять вдосконалити як існуючі нормативно-правові акти, так і розробити та прийняти нові.

Література

1. Гетьманець О.А. Бюджетно-правова відповідальність як умова

виконання місцевих бюджетів. *Публічне право*. 2020. № 1(37). С. 50-58. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/37/pdf/pp-2020-37-05.pdf>.

2. Деревянко Б.С. Особливості бюджетної відповідальності як різновиду фінансово-правової відповідальності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 145-149.

3. Літвінцева А.С. Правова природа фінансової відповідальності. *Право і суспільство*. 2016. № 3. С. 125-131.

4. Дічкова О.В. Відповідальність за бюджетні правопорушення, допущені на першій стадії бюджетного процесу. *Держава і право*. 2011. № 51. С. 447-452.

5. Устинова І.П. Теоретичні питання співвідношення фінансово-правової та адміністративної відповідальності. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне та космічне право»*. 2010. №4 (17). С. 64-67.

УДК 34.342 (043.2)

Кремова Д.С., здобувач першого року навчання
третього освітньо-наукового рівня вищої освіти,
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, Україна
Науковий керівник: Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор

ПРИСЯГА У ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ ПОГЛЯД НА ЇЇ ВИЗНАЧЕННЯ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ВЧЕНИХ-ЮРИСТІВ

Існує декілька видів джерел, які є цінними при глибинному дослідженні поняття присяга. До таких джерел відносяться історичні документи, енциклопедичні видання, словники та дослідження вчених-юристів. Останню категорію слід розглянути детальніше.

До вчених, що присвятили дослідження окремим аспектам правового регулювання присяги належить, наприклад, О.Л. Кравчук. Вчений у своїх роботах, спираючись на історичний досвід формування поняття присяги, необхідності її визнання та нормативного закріплення, визначаючи авторське поняття присяги, робить акцент на тому, що присяга є правовим явищем, яке пов'язане із прийняттям клятви, а саме: «присяга як правове явище – це юридичний факт, який являє собою прийняття офіційної клятви», вірно наголошуючи на тому, що найважливішим є розуміння сутності присяги і її структури [1].

Н.Г. Русакова дає визначення поняттю присяга, близьке до того, що міститься в енциклопедичних виданнях: «присяга – це юридичний факт, що являє собою прийняття офіційної клятви (урочистої обіцянки) дотримуватись та виконувати права та обов'язки у відповідності до займаної посади, який визначає момент зміни спеціального правового статусу суб'єктів і здійснюється в особливому ритуальному порядку на